

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 9 marca 2016 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi zasądził od B. O. na rzecz (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 10.147,37 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP liczonymi od kwoty 9.501,06 zł za okres od dnia 10.06.2015 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.547,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, iż B. O. zawarła z bankiem (...) umowę pożyczki. Zobowiązanie nie było regulowane. W konsekwencji pożyczkodawca sporządził wyciąg z ksiąg bankowych i wezwał pozwaną do zapłaty. Sąd Rejonowy nie znalazł podstaw do zakwestionowania istnienia zadłużenia z tytułu zawartej umowy pożyczki. Powództwo podlegało zatem uwzględnieniu co do zasady. Strona powodowa dochodziła odsetek jedynie od kwoty 9.501,06 zł za okres od dnia 10.06.2015 r. do dnia zapłaty. Sąd Rejonowy orzekł w tym zakresie zgodnie z żądaniem pozwu.

Od wskazanego wyroku apelację złożyły obie strony.

Powód zaskarżył rozstrzygnięcie w części, w zakresie oddalającym powództwo, zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie w treści uzasadnienia wyroku podstaw oddalenia żądania pozwu co do kwoty 234,27 zł;
2. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 481 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, iż powodowi nie należą się odsetki umowne za opóźnienie za okres od 13.03.2015 r. do dnia 9.06.2015 r.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania odwoławczego wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwana zaskarżyła wyrok w całości, zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 6 k.c. poprzez przeniesienie ciężaru dowodu ze strony powodowej na pozwaną i uznanie, że pozwana powinna udowodnić ekscepcję żadanego przez powoda roszczenia wynikającego z umowy bankowej, a także uznanie, że pozwana nie udowodniła, że nie zostało jej doręczone wezwanie z dnia 13.03.2015 r.,
2. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:
 - art. 87 § 1 k.p.c. w zw. z art. 87 § 2 k.p.c. poprzez umocowanie jako pełnomocnika pozwanej M. O., który jest byłym mężem pozwanej oraz braku umocowania (pełnomocnictwa) dla osoby wnoszącej pozew w e.p.u. i braku wykazania tego faktu po przekazaniu sprawy z e.p.u. do Sądu właściwości ogólnej pozwanej,
 - art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie przez Sąd Rejonowy swobodnej oceny materiału dowodowego w wyniku błędnego uznania, że pozwana zawarła przedmiotową umowę pożyczki wobec braku podpisu pozwanej na stronach 1-4 tej umowy,
 - art. 379 pkt 2 k.p.c. poprzez nienależyte umocowanie pełnomocnika pozwanej oraz braku wykazania przez powoda umocowania osoby wnoszącej pozew w e.p.u. K. P. po przekazaniu sprawy, jako osoby umocowanej do wniesienia pozwu.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżąca wniosła o zniesienie postępowania wobec stwierdzenia jego nieważności i umorzenie postępowania, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa

w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W odpowiedzi na apelację powoda pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwanej powód wniósł o oddalenie jej apelacji i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy dodatkowo ustalił:

W dniu 7.09.2006 r. rozwiązano przez rozwód związek małżeński pozwanej z M. O..

(zaświadczenie z systemu Ministerstwa Sprawiedliwości PESEL-SAD w aktach sprawy III Ca 1628/16)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja pozwanej okazała się uzasadniona w zakresie zarzucanej Sądowi nieważności postępowania z powodu nieprawidłowego umocowania pełnomocnika strony pozwanej, co skutkowało uchyleniem zaskarżonego wyroku oraz przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu ze zniesieniem postępowania w sprawie od 15 grudnia 2015 r.

Stosownie do art. 378 § 1 k.p.c. Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Na mocy art. 379 pkt 2 in fine k.p.c. nieważność postępowania zachodzi, gdy pełnomocnik strony nie był należyście umocowany.

Sąd Okręgowy w pełni podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uchwale siedmiu sędziów z dnia 8.07.2008 r. (III CZP 154/07, OSNC 2008/12/133), że nienależyte umocowanie pełnomocnika zachodzi w dwóch wypadkach: po pierwsze, gdy jako pełnomocnik działa osoba wymieniona w art. 87 § 1 k.p.c., która jednak nie legitymuje się pełnomocnictwem, a po drugie, gdy działa osoba, której strona wprawdzie udzieliła pełnomocnictwa, lecz nie może być ona pełnomocnikiem, gdyż nie należy do kręgu osób mogących w danej sprawie być pełnomocnikiem procesowym.

W niniejszej sprawie pozwana udzieliła pełnomocnictwa swojemu byłemu mężowi M. O.. Jak ustalił Sąd Okręgowy ich związek małżeński został rozwiązany przez rozwód w dniu 7.09.2006 r., tymczasem pełnomocnictwa udzielono 10.11.2015 r. Zgodnie z art. 87 § 1 k.p.c. pełnomocnikiem może być jedynie adwokat lub radca prawny, w sprawach własności przemysłowej także rzecznik patentowy, a w sprawach restrukturyzacji i upadłości także osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego, a ponadto osoba sprawująca zarząd majątkiem lub interesami strony oraz osoba pozostająca ze stroną w stałym stosunku zlecenia, jeżeli przedmiot sprawy wchodzi w zakres tego zlecenia, współuczestnik sporu, jak również małżonek, rodzeństwo, zstępni lub wstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia. Jak wynika z powyższego były małżonek, który nie jest fachowym pełnomocnikiem nie może być pełnomocnikiem strony pozwanej. Z tego powodu od chwili pierwszej czynności, która została dokonana z udziałem wadliwie umocowanego pełnomocnika doszło do nieważności postępowania. Nie było bowiem możliwe potwierdzenie przez stronę pozwaną czynności zdziałanych w jej imieniu przez nienależyście umocowanego pełnomocnika. W ugruntowanym orzecznictwie jednolicie przyjmuje się, że brak należytego umocowania pełnomocnika może być konwalidowany, o ile tylko w imieniu strony występował podmiot mogący być pełnomocnikiem, a strona zatwierdzi dokonane przez niego czynności procesowe (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 28.07.2004 r., III CZP 32/02, OSNC 2006/1/2, wyrok Sądu Najwyższego z 14.06.2005 r., V CK 731/04, Lex nr 177199), podczas gdy występowanie w sprawie w charakterze pełnomocnika osoby, która nim być nie może oznacza brak należytego umocowania pełnomocnika i prowadzi zawsze do nieważności postępowania zgodnie z art. 379 pkt 2 k.p.c.

Reasumując, od dnia 15.12.2015 r., kiedy odbył się pierwszy termin rozprawy (na którym nie stawiła się pozwana) zachodziła nieważność postępowania z uwagi na nieprawidłowe umocowanie jej pełnomocnika w osobie byłego

męża. Z uwagi na niemożliwość potwierdzenia czynności zdziałanych przez wadliwie umocowanego pełnomocnika – postępowanie należało znieść w zakresie dotkniętym nieważnością.

W związku ze stwierdzeniem nieważności postępowania bezprzedmiotowym jest czynienie pogłębionych rozważań nad zarzutami apelacyjnymi, które dotyczą oceny dowodów przeprowadzonej przez Sąd Rejonowy, gdyż z uwagi na konieczność ponownego przeprowadzenia postępowania niemal w całości – konieczne będzie ponowne rozważenie zebranego w sprawie materiału. Stosownie do wyników dokonanej oceny Sąd Rejonowy dokona rozstrzygnięcia, wskazując w uzasadnieniu tok rozumowania, który do niego doprowadził. Dopiero wtedy będzie możliwa weryfikacja uzasadnienia w świetle art. 328 § 2 k.p.c.

Nie można natomiast zgodzić się ze skarżącą, że nie przedstawiono w sprawie pełnomocnictwa dla pełnomocnika powoda działającego w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Brak ten został uzupełniony stosownie do wezwania Sądu Rejonowego. Wykazano także umocowanie i przedstawiono pełnomocnictwo dla osoby reprezentującej powoda w postępowaniu przed Sądem I instancji.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na mocy art. 386 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i zniósł postępowanie przed Sądem Rejonowym jako dotknięte nieważnością od dnia 15.12.2015 r. oraz przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy pozostawił Sądowi I instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

Rzecz Sądu I instancji ponownie rozpoznającego sprawę będzie przeprowadzenie postępowania z uwzględnieniem, że strona pozwana nie umocowała należycie swojego pełnomocnika, wyznaczając go w osobie byłego męża, który w świetle normy art. 87 § 1 k.p.c. nie może być pełnomocnikiem. Z tego powodu Sąd Rejonowy ponownie przeprowadzając postępowanie, wzywając na pierwszy termin rozprawy pouczy stronę pozwaną zgodnie z przepisami procedury, w szczególności o treści art. 206 § 2 pkt 3 k.p.c. Sąd Rejonowy zwróci uwagę, aby pouczenie uświadomiło pozwanej negatywne konsekwencje, do których może doprowadzić jej bezczynność oraz wskazywało czynności (w tym ich formę i termin), których może albo powinna dokonać, aby uniknąć tych konsekwencji. Treść pouczenia w zakresie możliwości ustanowienia pełnomocnika procesowego, połączona z informacją o braku przymusu adwokacko-radcowskiego, nie musi wymieniać wszystkich osób, które mogą być pełnomocnikami w postępowaniu cywilnym, chociażż pożądanym jest odesłanie w tej kwestii do art. 87 k.p.c. Na tym etapie pozwana powinna także otrzymać pouczenie o treści przepisów, o których mowa w art. 210 § 2¹ k.p.c. Z kolei Sąd I instancji zapewni pozwanej możliwość uczestniczenia w rozprawie, dbając o doręczenie jej zawiadomień o kolejnych terminach - osobiście lub przez pełnomocnika, jeśli takiego ustanowi w sposób niewadliwy, co Sąd Rejonowy zweryfikuje, bacząc na treść normy art. 87 k.p.c. Mając na uwadze powyższe oraz obowiązujący w postępowaniu cywilnym ciężar dowodzenia faktów, Sąd Rejonowy uwzględni ewentualne wnioski dowodowe stron, aby postępowanie przeprowadzić z możliwością wszechstronnej oceny przedmiotowego roszczenia.